# บทที่ 1
# บทนำ

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลายประการ เช่น ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะในการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ รวมทั้งทักษะในการปรับตัวและแก้ปัญหา เป็นต้น จึงได้มีการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม โดยการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 18)

สุมน อมรวิวัฒน์ (2540, หน้า 3) กล่าวไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้” เนื่องจากการศึกษาในชั้นเรียนได้ล้อมกรอบตัวเองออกจากชุมชนและสังคม วิธีการเรียนการสอนมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหามากกว่าการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริง และไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาการทางด้านการคิด วิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการเรียนการสอนส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปการเรียนแบบท่องจำ สิ่งที่ตามมาคือผู้เรียนต้องเรียนอย่างเคร่งเครียดและเหน็ดเหนื่อย หากความสนใจของผู้เรียนไม่ตรงกับสิ่งที่ครูสอน ผู้เรียนจะยิ่งเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ทำให้เด็กเรียนรู้อย่างไม่มีความสุข การที่ผู้เรียนไม่มีความสุขในการเรียน จะส่งผลเสียตามมามากมาย ดังนี้ ความรู้สึกอ่อนโยน เอื้ออาทรหายไป ความเห็นอกเห็นใจต่อกันและกันเสื่อมไป ความอดทนน้อยลงไป ความขยันหมั่นเพียรและตั้งใจถอยลงไป ความกระตือรือร้นที่จะรู้จางไป ความรักที่จะเรียนลดลงไป ความรักในความเป็นมนุษย์ของตนเองสูญไปและความรักเพื่อนมนุษย์และสภาพแวดล้อมหมดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 3)

ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหาและเพียรพยายามที่จะให้ตนเองและคนใกล้ชิดหรือคุ้นเคยมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ทุกคนย่อมต้องการให้ลูกทุกคนมีความสุข ครูอาจารย์ต่างก็อยากให้ลูกศิษย์ของตนร่าเริง แจ่มใส และมีความสุข การเรียนรู้อย่างมีความสุขจะเกิดขึ้นได้

เมื่อผู้เรียนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ มีความคิด มีความรู้สึกรัก โกรธ เสียใจ หรือดีใจ มีความสนใจสิ่งต่าง ๆ มีความสามารถเฉพาะตัว มีจุดเด่น จุดด้อยที่แตกต่างจากคนอื่น สามารถพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพทางความคิดและสติปัญญา มีความหวังในชีวิต มีความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกสถานการณ์ รู้จักตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตนเอง ได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อจะได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ซึ่งซ่อนเร้นอยู่และรอการพัฒนา มีกำลังใจที่จะต่อเติมฝันของตนเองให้สมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือ ครู การเรียนการสอน พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และเพื่อนในกลุ่ม โดยครูต้องให้ความเมตตา จริงใจและอ่อนโยนต่อผู้เรียนทุกคนโดยทั่วถึง เข้าใจในเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละคน การเรียนสนุกแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าใจให้อยากค้นหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ รู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับขยายลงไปสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้อยากเห็น สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถประยุกต์ใช้ได้ในสภาพความเป็นจริง พ่อแม่ยอมรับในความแตกต่างของเด็กแต่ละคน เข้าใจในศักยภาพของเด็กและส่งเสริมความสามารถของเด็ก และเพื่อนในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน มีความรักใคร่สามัคคีกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 34-39)

ผลการศึกษาของศันศนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ (2544, หน้า 14-29) ในเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข: สารเคมีในสมองกับความสุขและการเรียนรู้ พบว่าสารเคมีที่ก่อให้เกิดความสุข คือ เวโรโตนิน โดปามีน และเอนเดอร์ฟิน ระดับของสารเคมีเหล่านี้สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้โดยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม สารเคมีเหล่านี้มีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสุข ความเศร้าในชีวิต สติปัญญา ความจำและการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กมีความสุขจะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุข จะต้องคำนึงถึง สิ่งสำคัญ คือ สิ่งแรก สุขภาพร่างกายและความปลอดภัยจากยาเสพติด ถ้าหากว่าเด็กมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บก็จะทำให้มีความสุข สิ่งที่สอง คือ ภาวะทางจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ การที่เด็กเรียนอย่างมีความสุขได้นั้น เขาต้องไม่เกิดการเบื่อหน่ายไม่รู้สึกว่าเป็นความจำเป็นต้องเรียน หรือถูกบังคับให้เรียน หน้าที่สำคัญของครูและผู้ปกครองคือ พยายามให้เด็กเกิดความสนใจ เกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่เรียนมีคุณค่า เรียนแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้ สิ่งที่สาม คือ กระบวนการศึกษา โดยเฉพาะการประเมินผล ควรประเมินความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กในส่วนเนื้อหาและกระบวนการที่ควรเป็นตามศักยภาพของเด็ก สิ่งที่สี่ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียน ครูรักและเข้าใจเด็ก ผู้บริหารสนับสนุนให้กำลังใจครูและอำนวยความสะดวกทุกทางในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความสุข สิ่งที่ห้าคือ พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเข้าใจระบบการศึกษา ว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีถ้ามีความสุข พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเข้าใจศักยภาพของเด็กและส่งเสริมตามความสามารถที่เด็กมี สุดท้าย

เมื่อเด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จะทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างคนที่มีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นคนที่มีความสุขในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำงาน และที่สำคัญที่สุด คือ เป็นคนที่มีความสุขที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและสืบต่อสิ่งที่เป็นความดีและความสุขนี้ไปถึงลูกหลานของเขาเหล่านั้นต่อ ๆ ไป

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขของกิติยวดี บุญซื่อ และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) ที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ตลอดจนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการเรียนรู้อย่างมีความสุข

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อตรวจสอบความตรงข้ามกลุ่มของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

## สมมติฐานของการวิจัย

โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขของกิติยวดี บุญซื่อ และคณะ ประกอบด้วยทฤษฎีย่อยทั้งหมด 6 ทฤษฎี ได้แก่ สร้างความรักและศรัทธา เห็นคุณค่าการเรียนรู้ เปิดประตูสู่ธรรมชาติ มุ่งมาดและมั่นคง ดำรงรักษ์ไมตรีจิต และชีวิตที่สมดุล ประกอบกับผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขน่าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ **ด้านลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง** ได้แก่ เข้าใจศักยภาพของนักเรียน ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน

เอาใจใส่ต่อนักเรียน และสัมพันธภาพในครอบครัว **ด้านลักษณะนักเรียน** ได้แก่ สุขภาพอนามัย การเห็นคุณค่าการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเอง และความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น **ด้านลักษณะเพื่อนในกลุ่ม** ได้แก่ พฤติกรรมเพื่อนในกลุ่ม **ด้านลักษณะครู** ได้แก่ เข้าใจธรรมชาติของนักเรียน ทักษะในการสื่อสาร และรักและเอาใจใส่ต่อนักเรียน **ด้านการเรียนการสอน** ได้แก่ บทเรียนสนุกและน่าสนใจเร้าใจให้นักเรียนอยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม บรรยากาศในการเรียนการสอนที่ผ่อนคลายสอดแทรกอารมณ์ขัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก กิจกรรมในการเรียนการสอนมีหลากหลาย สนุก ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียน สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนตรงตามจุดประสงค์ เหมาะสมกับกับบทเรียน และการประเมินผลการเรียนการสอนในภาพรวมของนักเรียนมากกว่าพิจารณาจากผลการทดสอบทางวิชาการ จากประเด็นองค์ประกอบดังกล่าวนำมาสู่การตั้งสมมุติฐานในรูปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 1

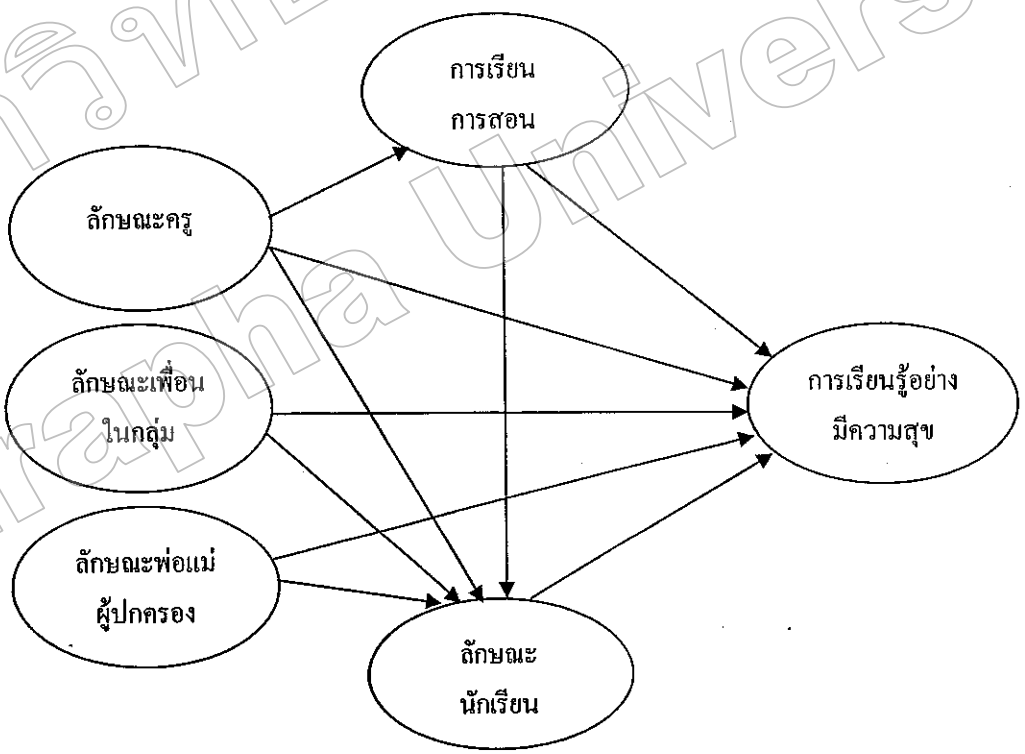


**ภาพที่ 1** กรอบแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

โดยอาศัยกรอบแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยนำมาตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรทั้ง 5 ด้าน คือ ลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง ลักษณะนักเรียน ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม ลักษณะครู และการเรียนการสอน น่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. ตัวแปรด้านลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง น่าจะมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านทางด้านลักษณะนักเรียน

3. ตัวแปรด้านลักษณะเพื่อนในกลุ่ม น่าจะมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านทางด้านลักษณะนักเรียน

4. ตัวแปรด้านลักษณะครู น่าจะมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านทางด้านลักษณะนักเรียน และด้านการเรียนการสอน

5. ตัวแปรด้านการเรียนการสอน น่าจะมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านทางด้านลักษณะนักเรียน

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบว่าลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง ลักษณะครู ลักษณะนักเรียน ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม และการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนอย่างไร

2. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องได้แนวทางในการเลือกวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในการสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

3. เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

## ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดภาคตะวันออก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดภาคตะวันออก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 840 คน

3. ตัวแปรในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัวแปร และตัวแปรแฝงภายนอก 3 ตัวแปร ดังนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

3.1.1 ตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัวแปร ได้แก่

3.1.1.1 ตัวแปรการเรียนการสอน

3.1.1.2 ตัวแปรลักษณะนักเรียน

3.1.2 ตัวแปรแฝงภายนอก 3 ตัวแปร ได้แก่

3.1.2.1 ตัวแปรลักษณะครู

3.1.2.2 ตัวแปรลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง

3.1.2.3 ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร ได้แก่ การเรียนรู้อย่างมีความสุข

**นิยามศัพท์เฉพาะ**

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้นขณะที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีกำลังใจแสวงหาความรู้ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน ต่อเพื่อน ต่อครู และต่อโรงเรียน เกิดการเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ วัดได้จากแบบวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของกิติยวดี บุญซื่อ และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ความรู้สึกต่อตนเองในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความสุข สนุกกับการเรียนและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงออกถึงความพึงพอใจความสนใจต่อวิชาที่เรียน เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนและยอมรับผลของการประเมิน

1.3 สัมพันธภาพกับผู้อื่น หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นซึ่งได้แก่ ครู เพื่อน และบุคคลที่แวดล้อม สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

2. ลักษณะพ่อแม่ผู้ปกครอง หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักเรียนต่อการแสดงออกของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีความเข้าใจในศักยภาพของนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนความสามารถของนักเรียน เข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ให้ความรักและความ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

เอาใจใส่ต่อนักเรียน รวมถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่

2.1 เข้าใจศักยภาพของนักเรียน หมายถึง พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน คาดหวังในตัวนักเรียนตามความเป็นจริงและยอมรับในความสามารถเท่าที่นักเรียนทำได้

2.2 ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน หมายถึง พ่อแม่ผู้ปกครองส่งเสริมนักเรียนให้เรียนหนังสือด้วยความสุข จัดหาประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ และน่าสนใจ ให้กำลังใจ ตลอดจนสนับสนุนให้นักเรียนมีความเป็นตัวของตัวเองและเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ

2.3 เอาใจใส่ต่อนักเรียน หมายถึง พ่อแม่ผู้ปกครองดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียน สนใจคอยดูแลช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา และเป็นกำลังใจให้แก่นักเรียน

2.4 สัมพันธภาพภายในครอบครัว หมายถึง ลักษณะที่บุคคลในครอบครัวมีความผูกพัน รักใคร่ ปรองดองกัน ร่วมปรึกษากันเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว

3. ลักษณะนักเรียน หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักเรียนต่อสภาวะสุขภาพอนามัยของตนเอง การเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองและความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่

3.1 สุขภาพอนามัย หมายถึง สุขภาพร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

3.2 การเห็นคุณค่าการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ รู้ว่าเรียนไปทำไม เรียนไปเพื่ออะไร เรียนแล้วได้อะไร เรียนแล้วจะเป็นอะไร และเรียนแล้วจะเป็นอย่างไร

3.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีความสำคัญ ยอมรับในตนเอง และภูมิใจในตนเอง

3.4 ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น หมายถึง การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับความคิดและความสามารถของผู้อื่น เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น รู้จักผ่อนปรน ไม่มุ่งมั่นเอาชนะ

4. ลักษณะเพื่อนในกลุ่ม หมายถึง พฤติกรรมของเพื่อนที่ช่วยกันเรียน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชวนกันศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม รักใคร่ปองดองกัน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัวแปร คือ พฤติกรรมเพื่อนในกลุ่ม

5. ลักษณะครู หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักเรียนต่อการปฏิบัติและการแสดงออกของครูที่บ่งบอกถึงความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน มีจุดเด่นและจุดด้อย เข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ เข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนต้องการกำลังใจ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ต้องการการยอมรับ มีทักษะในการสื่อสารและรักและเอาใจใส่ต่อผู้เรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ

5.1 เข้าใจธรรมชาติของนักเรียน หมายถึง ครูเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน มีจุดเด่นและจุดด้อย ต้องการกำลังใจ และการยอมรับ

5.2 ทักษะในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน การเลือกใช้คำพูดในด้านบวกที่เปี่ยมด้วยความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจแก่นักเรียน

5.3 รักและเอาใจใส่ต่อนักเรียน หมายถึง ครูให้ความรักและเอาใจใส่ต่อนักเรียนเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม ให้ความสนใจต่อนักเรียน เป็นมิตร มีความจริงใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือนักเรียนทุกคน

6. การเรียนการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่ว่าบทเรียนสนุกและน่าสนใจ เนื้อหาสัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ บรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย แทรกอารมณ์ขัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อในการประกอบการเรียนการสอนที่เร้าใจ และประเมินผลการเรียนรู้โดยประเมินภาพรวมที่พัฒนาการของนักเรียนตามสภาพการรับรู้ของนักเรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ

6.1 บทเรียนที่สนุกและน่าสนใจ หมายถึง การจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียน มีความสนุกสนาน ทันสมัย มีสาระจูงใจให้ติดตามตลอดเวลาไม่อยากขาดเรียน มีการเชื่อมโยงความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่

6.2 บรรยากาศในการเรียนการสอน หมายถึง การจัดบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย แทรกอารมณ์ขัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก สนับสนุนให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระตุ้นให้เกิดการคิด

6.3 กิจกรรมในการเรียนการสอน หมายถึง มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้น ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

6.4 สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน หมายถึง สื่อที่เหมาะสมกับบทเรียน ตรงตามจุดประสงค์ที่เรียน เร้าใจให้เกิดการเรียนรู้

6.5 การประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง การประเมินพัฒนาการของนักเรียนในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาจากผลการทดสอบทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินผลตนเองด้วย เพื่อจะได้รับรู้จุดบกพร่องของตนเองและแก้ไข

7. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Model) หมายถึง โมเดลลิสเรล (LISREL Model) ที่อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้น (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent variable) โดยไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดเกี่ยวกับทิศทางของการเป็นสาเหตุ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

8. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) หมายถึง รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นสาเหตุและผล โดยตัวแปรต้นเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม และมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียว โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีในการสร้างรูปแบบของสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต้นแต่ละตัวกับตัวแปรตาม

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University